Číslo jednací: 31Ad 7/2014 - 55

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Marie Kocourkové a soudkyň JUDr. Magdaleny Ježkové a Mgr. Heleny Konečné ve věci žalobce: **R.M.**, zast. Mgr. Václavem Čermákem, advokátem se sídlem v Trutnově, Bulharská 66, proti žalovanému: **Státní úřad inspekce práce**, se sídlem v Opavě, Kolářská 451/13, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 2. 2014, čj. 5086/1.30/13/14.3, t a k t o :

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 2. 2014, čj. 5086/1.30/13/14.3, se z r u š u j e a věc se mu v r a c í k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je p o v i n e n zaplatit žalobci náklady řízení v částce 16.687,- Kč k rukám jeho zástupce Mgr. Václava Čermáka, a to do osmi dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Oblastního inspektorátu práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj (dále také jen „inspektorát práce“) ze dne 21. 11. 2013, čj. 11837/8.30/13/14.3, ve výroku, kterým byl žalobce uznán vinným ze spáchání správního deliktu na úseku zaměstnanosti dle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), a ve výroku stanovující mu povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1.000,- Kč. Výrok, kterým byla žalobci uložena pokuta za správní delikt ve výši 300.000,- Kč, žalovaný změnil tak, že výši pokuty snížil na částku 250.000,- Kč.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že dne 25. 9. 2012 provedl inspektorát práce u žalobce na jeho pracovišti v Dolním Lánově (na st. parc. č. 1543/17) kontrolu v rozsahu ustanovení § 3 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „zákon o inspekci práce“), a zákona o zaměstnanosti se zaměřením na dodržování pracovněprávních předpisů.

Kontroloři zjistili na pracovišti žalobce při výkonu práce kromě žalobce i další tři fyzické osoby. M. H. vykonávající práci spočívající v betonování uvedl, že pracuje pro žalobce na jeden den, pomáhá s betonováním, nemá žádnou smlouvu, je jeho příbuzným, jedná se proto o výpomoc v rodině a pracuje zadarmo. M. P. vykonávající práci přidavače na stavbě uvedl, že pracuje pro žalobce rovněž jen tento den na výpomoc, vypomáhá s čím je potřeba, žádnou smlouvu uzavřenou nemá a je známým žalobce, který jej požádal, aby mu přišel pomoci, pracuje zadarmo. J. H. uvedl, že pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná, a to ode dneška, prozatím má se žalobcem uzavřenou ústní smlouvu o dílo a za práci mu bude fakturovat. Žalobce při kontrole uvedl, že od konce července 2012 staví objekt pro společnost CLAVAST, s. r. o., jejímž je jedním z jednatelů. Jako fyzická podnikající osoba má na základě ústní smlouvy o dílo provést hrubou stavbu. Dále uvedl, že M. H. a M. P. jsou jeho kamarádi, že dnes potřeboval výpomoc, která byla bezplatná, za odměnu mohou využít k rekreaci jiné nemovitosti společnosti CLAVAST, s. r. o.

Žalovaný konstatoval, že výsledky kontroly byly shrnuty a zadokumentovány v protokolu o kontrole ze dne 4. 10. 2012, čj. 12304/8.71/12/15.2, se kterým byl žalobce seznámen a jehož stejnopis téhož dne převzal. Svého práva požádat o přezkoumání protokolu nevyužil. Oznámením ze dne 27. 8. 2013 zahájil inspektorát práce se žalobcem správní řízení pro podezření ze spáchání správního deliktu dle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti a nařídil ústní jednání. To se uskutečnilo dne 10. 9. 2013 a bylo při něm provedeno dokazování listinnými důkazy.

Dne 23. 10. 2013 provedl inspektorát práce výslech svědků M. H. a M. P. Následně dne 26. 10. 2013 bylo žalobci doručeno oznámení, kterým mu bylo sděleno, že ve věci bylo ukončeno dokazování a byla mu dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Této možnost žalobce nevyužil.

Žalovaný se ztotožnil se závěrem inspektorátu práce, že žalobce je vinen ze spáchání správního deliktu na úseku zaměstnanosti dle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, kterého se dopustil tím, že umožnil M. H. a M. P. výkon nelegální práce ve smyslu ustanovení § 5 písm. e) bodu 1 téhož zákona, neboť dne 25. 9. 2012 vykonával M. H. závislou práci (pomoc s betonováním na stavbě) mimo pracovněprávní vztah a M. P. vykonával závislou práci (přidavač na stavbě) mimo pracovněprávní vztah. Svým jednáním tedy žalobce porušil ustanovení § 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), dle něhož závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními předpisy. Za tento správní delikt byla žalobci uložena pokuta ve výši 300.000,- Kč a povinnost uhradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1.000,- Kč. Pokutu žalovaný snížil na částku 250.000,- Kč.

V reakci na odvolací námitky žalovaný uvedl, že nemá důvodných pochybností o tom, že M. H. a M. P. vykonávali pro žalobce závislou práci, neboť zjištěnou činnost vykonávali osobně, jménem žalobce (dělo se tak na jeho pracovišti v rámci jeho podnikatelské činnosti, když předmětem jeho činnosti je zednictví a výroba, obchod a služby v oboru realitní činnost a správa a údržba nemovitostí), činnost vykonávali dle pokynů žalobce a ve vztahu podřízenosti, když byli povinni řídit se jeho pokyny při práci na stavbě, kterou zhotovoval žalobce. Žalovaný poukázal na to, že z provedených výslechů vyplynulo, že k úspěšnému zvládnutí prací na stavbě bylo potřeba více pracovníků. Poukázal i na vyjádření žalobce v odvolání, že zaměstnavatel, jako je on (tj. nikoliv velká korporace) musí předem dobře vědět, jaké pracovníky zaměstná a co od nich může očekávat. K tomu žalovaný uvedl, že současný právní řád nezná pojem „práce na zkoušku“ a závislou práci je tak vždy nutné vykonávat

v uzavřeném pracovněprávním vztahu. Ačkoliv odměna za vykonanou práci není v současnosti zákonným znakem závislé práce, může být jistým pomocným vodítkem i potvrzení dominantního postavení žalobce. Odměnou v daném případě byla možnost využít za účelem rekreace nemovitosti zprostředkované žalobcem.

Žalovaný dále uvedl, že vzal v potaz, že od závislé práce je třeba odlišovat tzv. „občanskou výpomoc“, která je i bez výslovné právní úpravy právně možná. Znaky, které ji však odlišují od závislé práce, jsou vztah nadřízenosti a podřízenosti a výkon práce jménem jiného. Vzhledem k tomu, že posuzované jednání bylo vykonáváno jménem žalobce (v rámci jeho podnikatelské činnosti) a ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti se dle žalovaného nemůže v tomto případě o pouhou občanskou výpomoc jednat.

Žalovaný uzavřel, že správní delikt dle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti je deliktem s objektivní odpovědností, není proto třeba prokazovat formu zavinění. Umožnění výkonu nelegální práce označil za společensky škodlivé, protože poškozuje rovné podmínky na trhu práce. Ke stanovení výše pokuty poukázal na polehčující okolnosti, za které označil to, že výkon nelegální práce byl umožněn v krátkém časovém období a že žalobce nebyl v minulosti pro stejný nebo obdobný správní delikt trestán. Proto snížil uloženou pokutu na částku 250.000,- Kč, tj. na samotnou spodní hranici zákonné sazby, když zákon neumožňuje uložit pokutu nižší, ani možnost upuštění od uložení sankce.

Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání shora uvedeného rozhodnutí, navrhl jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení, popř. aby soud od uložení pokuty sám upustil.

Žalobce považuje rozhodnutí žalovaného za nezákonné a tvrdí, že jím byl zkrácen na svých právech, proto jej v celém rozsahu napadá. Domáhá se toho, aby bylo zrušeno, popř. aby bylo od uložení pokuty zcela upuštěno, neboť uložená pokuta má pro něj s ohledem na jeho příjmy, které dokládá připojeným daňovým přiznáním, takřka likvidační charakter.

Žalobce je rovněž přesvědčen o tom, že se žádného správního deliktu nedopustil, přičemž v podrobnostech odkázal zejména na své odvolání ze dne 10. 12. 2013 proti rozhodnutí inspektorátu práce, v němž namítal, že závěr inspektorátu práce o výkonu závislé práce neodpovídá provedeným důkazům. Jedním z pojmových znaků závislé práce totiž je, že je vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu. Oba svědci však shodně potvrdili, že se z jejich strany jednalo pouze o přátelskou a časově omezenou výpomoc, kterou poskytli zcela zdarma. Šlo tedy jen o tzv. společenskou úsluhu a jejich činnost neměla charakter závislé práce.

V doplnění žaloby žalobce zopakoval, že má zato, že M. H. ani M. P. výkon práce mimo pracovní poměr neumožnil, neboť závěr žalovaného o vztahu nadřízenosti a podřízenosti mezi žalobcem a jmenovanými neodpovídá provedeným důkazům. Navíc zde chybí i další pojmový znak závislé práce, a to její alespoň předpokládaná úplatnost. Rovněž zopakoval, že uloženou pokutu považuje za nepřiměřeně vysokou a vyslovil pochybnost, zda je její stanovená dolní hranice v souladu s ústavním pořádkem, neboť neumožňuje náležitým způsobem přihlédnout ke konkrétním okolnostem případu.

Žalovaný se k podané žalobě písemně vyjádřil, a to shodně s odůvodněním napadeného rozhodnutí a navrhl zamítnutí žaloby. Dodal, že žalobce žalobou napadá spíše výši uložené pokuty, než naplnění skutkové podstaty správního deliktu. K tomu poznamenal, že z pozice správního orgánu není příslušný hodnotit vůli zákonodárce ani souladnost právních předpisů s ústavním pořádkem. Konstatoval, že s ohledem na již dva roky nezměněnou právní úpravu vztahující se k řešené otázce, bylo jednoznačně vůlí zákonodárce razantně postihovat společensky velmi nežádoucí a v České republice hojně rozšířený fenomén nelegální práce způsobující státu značné fiskální ztráty. Při určení výše pokuty pak

bylo přihlédnuto k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání, jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán. Pokuta přitom byla uložena na samé spodní hranici zákonného rozpětí.

Při jednání soudu konaném dne 5. 3. 2015 setrvaly obě strany sporu na svých argumentech a procesních návrzích.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a žalobu shledal důvodnou.

Z předloženého správního spisu vyplynulo, že dne 25. 9. 2012 provedl inspektorát práce na pracovišti žalobce na stavbě v Dolním Lánově kontrolu se zaměřením na dodržování pracovněprávních předpisů. Kromě žalobce zastihli kontroloři na místě další tři osoby, a to M. H., M. P. a J. H. S nimi byl sepsán záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole, v němž jsou zaznamenány jejich odpovědi na dotazy kontrolorů. M. H., který pomáhal s betonováním, uvedl, že pracuje pro žalobce „dnes, 1 den“, že pomáhá s betonováním, nemá uzavřenou žádnou smlouvu, strýc žalobce je jeho švagr, pracuje zadarmo, neboť se jedná o výpomoc v rodině. M. P. vykonávající práci přidavače na stavbě uvedl, že pracuje pro žalobce rovněž jen tento jeden den na výpomoc, žádnou smlouvu uzavřenou nemá a je známým žalobce, který jej požádal, aby mu přišel pomoci, pracuje zadarmo. J. H. uvedl (jak vyplynulo z protokolu o kontrole, neboť záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole sepsaný s ním ve spise založen není), že pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná, se žalobcem má uzavřenou ústní smlouvu o dílo a za práci bude fakturováno. Téhož dne byl sepsán záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole i se žalobcem. Ten uvedl, že od konce července 2012 staví objekt pro společnost CLAVAST, s. r. o., a že jako živnostník má na základě ústní smlouvy o dílo provést hrubou stavbu. Dále uvedl, že M. H. a M. P. jsou jeho kamarádi, že „dnes potřeboval pomoc s věncem“, tato výpomoc byla bezplatná, resp. za odměnu mohou využít k rekreaci jiné nemovitosti společnosti CLAVAST, s. r. o. Výsledky kontroly byly následně shrnuty a zadokumentovány v protokolu o kontrole ze dne 4. 10. 2012, čj. 12304/8.71/12/15.2.

Oznámením ze dne 27. 8. 2013 zahájil inspektorát práce se žalobcem správní řízení pro podezření ze spáchání správního deliktu dle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti a nařídil ústní jednání, které se uskutečnilo dne 10. 9. 2013.

Dne 23. 10. 2013 provedl inspektorát práce výslech svědků M. H. a M. P.. Oba uvedli v zásadě stejné informace jako v den kontroly do záznamu sepsaného kontrolory inspektorátu práce.

Inspektorát práce dospěl k závěru, že žalobce je vinen ze spáchání správního deliktu na úseku zaměstnanosti dle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, kterého se dopustil tím, že umožnil M. H. a M. P. výkon nelegální práce ve smyslu ustanovení § 5 písm. e) bodu 1 téhož zákona, neboť dne 25. 9. 2012 vykonával M. H. závislou práci (pomoc s betonováním na stavbě) mimo pracovněprávní vztah a M. P. vykonával závislou práci (přidavač na stavbě) mimo pracovněprávní vztah. Svým jednáním tak žalobce porušil ustanovení § 3 zákona zákoníku práce, dle něhož závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu. Za tento správní delikt byla žalobci rozhodnutím ze dne 21. 11. 2013, čj. 11837/8.30/13/14.3, uložena pokuta ve výši 300.000,- Kč a povinnost uhradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1.000,- Kč.

Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí inspektorátu práce, přičemž současně změnil výrok o uložení pokuty za správní delikt ve výši 300.000,- Kč tak, že pokutu snížil na částku 250.000,- Kč.

Dle ustanovení 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti se správního deliktu dopustí právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2. Podle zmíněného ustanovení § 5 písm. e) bodu 1 se nelegální prací rozumí výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah. Podle § 140 odst. 4 písm. f) téhož zákona bylo možno (dle znění zákona v rozhodnou dobu) za uvedený správní delikt uložit pokutu do 10 mil. Kč, nejméně však ve výši 250.000,- Kč.

V posuzovaném případě byla žalobci uložena pokuta (po snížení v odvolacím řízení) ve výši 250.000,- Kč s konstatováním, že tak bylo učiněno v souladu s platnou právní úpravu na nejnižší možné hranici zákonné sazby. Ve správním řízení tedy bylo postupováno na základě té části ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti, která byla nálezem Ústavního soudu 9. 9. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 52/13 shledána jako rozporná s čl. 1, čl. 4 odst. 4, čl. 11 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, a proto ve slovech „nejméně však ve výši 250.000,- Kč“ zrušena jako protiústavní dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů (tj. dnem 20. října 2014). Napadené rozhodnutí je proto nutno z tohoto důvodu označit za nezákonné. Krajský soud však nepřistoupil k aplikaci ustanovení § 78 odst. 2 s. ř. s., jak navrhoval žalobce, a to z důvodu uvedeného dále.

Další spornou záležitostí mezi účastníky byla totiž otázka samotného posouzení, zda se žalobce dopustil předmětného správního deliktu, tj. zda bylo prokázáno, že umožnil M. H. a M. P. výkon nelegální práce. S tím pak úzce souvisí zejména otázka naplnění znaků definujících závislou práci v daném případě.

Z ustanovení § 3 zákoníku práce vyplývá, že závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy. Za základní pracovněprávní vztahy se přitom považují pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr, tj. dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti. Zákon o zaměstnanosti definuje v ustanovení § 5 písm. e) bodu 1 nelegální práci jako „výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah“. Ohledně pojmu „závislá práce“ odkazuje zákon o zaměstnanosti na ustanovení § 2 zákoníku práce. Toto ustanovení definuje závislou práci ve svém odstavci prvém tak, že závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. V odstavci druhém citovaného ustanovení je pak dále uvedeno, že závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.

K výkladu znaků závislé práce se již vyjádřil i Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 13. 2. 2014, čj. 6 Ads 46/2013-35, ve kterém uzavřel, že „*společným rysem a jakýmsi leitmotivem všech znaků závislé práce vymezených (nově) v § 2 odst. 1 zákoníku práce, je osobní či hospodářská závislost zaměstnance na zaměstnavateli. Tyto znaky slouží k odlišení závislé práce od jiných ekonomických aktivit (zejména samostatného podnikání), ale také od aktivit jiného charakteru (zejména mezilidské výpomoci). Proto musí správní orgány při postihování nelegální práce v řízení obviněnému prokázat naplnění všech těchto znaků – zaměstnanec osobně a soustavně vykonává práci jménem zaměstnavatele a podle jeho pokynů, přičemž se vůči zaměstnavateli nachází v podřízeném vztahu.*“

Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že se odlišením závislé práce od tzv. „občanské výpomoci“ zabýval, dospěl přitom k závěru, že v posuzovaném případě o takovou výpomoc nešlo. S jeho závěrem se však krajský soud za dosud zjištěného skutkového stavu (shromážděných důkazů) ztotožnit nemůže.

Jak je již shora uvedeno, M. H. a M. P. na dotazy kontrolorů při kontrole, tak obdobně při svědecké výpovědi, uváděli, že na stavbě pracovali jeden den, že pomáhali žalobci bezplatně (jeden z nich uváděl, že šlo o výpomoc v rodině, druhý, že je kamarádem žalobce). Žalobce rovněž konzistentně uváděl, že šlo o jednorázovou výpomoc obou jmenovaných, že to jsou jeho kamarádi, v den kontroly potřeboval na stavbě pomoc „s věncem“, tato výpomoc že byla bezplatná, resp. za odměnu mohli využít žalobcem zprostředkovanou nemovitost k rekreaci.

Krajský soud je nucen konstatovat, že skutkový stav, jak jej inspektorát práce zjistil a zaznamenal a z něhož vycházel rovněž žalovaný při vydání napadeného rozhodnutí, tj. ve správním spise shromážděné důkazy, nejsou dostatečným podkladem k tomu, aby na základě nich mohl být učiněn jednoznačný závěr o tom, že žalobce umožnil výkon nelegální práce jiné osobě ve smyslu ustanovení § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti. Ze shromážděných důkazů (záznamů sepsaných při kontrole, protokolu o kontrole a protokolů o výslechu), totiž vyplývá pouze to, že M. H. byl na pracovišti žalobci a pomáhal mu poprvé, M. P. pomáhal rovněž poprvé celý den (předtím jednou asi 1 hodinu) a že pracovali zadarmo, resp. jim byla pouze přislíbena možnost využít k rekreaci objekt zprostředkovaný žalobcem. Žalovaný ve svém rozhodnutí poukázal na vyjádření žalobce v odvolání, který v něm uvedl, že „malý zaměstnavatel“ jako je on musí předem dobře vědět, jaké pracovníky zaměstná. Dle žalovaného to podpořilo jeho závěr o dominantním postavení žalobce vůči oběma jmenovaným osobám, přičemž konstatoval, že současný právní řád nezná pojem „práce na zkoušku“ a závislou práci je nutno vždy vykonávat v řádně uzavřeném pracovněprávním vztahu. Tzv. „práce na zkoušku“ by bezesporu mohla založit určitou formu osobní závislosti a tedy podřízenosti vůči zaměstnavateli. V posuzovaném případě se však žalovaný touto skutečností nijak blíže nezabýval a pro závěr o tom, že mohlo jít o „práci na zkoušku“ tak rovněž nebyly shromážděny dostatečné důkazy.

Správní orgány musí při posuzování výkonu nelegální práce dle zákona o zaměstnanosti pečlivě hodnotit naplnění všech znaků definujících závislou práci a odlišovat ji právě od mezilidské výpomoci. Lze obecně souhlasit se žalovaným, že nelegální práce je závažným negativním společenským jevem a vždy bude docházet ke snaze o jeho zastření. Nelze však ze sociální reality mezilidskou či přátelskou výpomoc zcela vyloučit a za závislou činnost považovat jakoukoliv činnost, kterou jeden člověk vykoná pro druhého podle jeho požadavku, tedy jak konstatoval mimo jiné Nejvyšší správní soud i ve shora zmíněném rozsudku: „*... není zkrátka a dobře možné v rámci boje proti nežádoucí praxi nelegálního zaměstnávání likvidovat běžný občanský život.*“ V tomto směru proto vystupuje do popředí zejména prokazování znaků, jako je soustavnost či vztah podřízenosti vůči zaměstnavateli, což bezesporu není pro kontrolní orgány jednoduchou záležitostí. Prokazování těchto znaků totiž bude zpravidla vyžadovat provedení více systematických kontrol, na základě nichž potom lze činit závěry o skutkových zjištěních, které, dále podpořené výpověďmi svědků, případně dalšími důkazy, teprve mohou být dostatečným podkladem pro právní posouzení věci. V již citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že *„(i)nspekční kontrola zpravidla odhalí jen činnost prováděnou v době kontroly samotné; na její soustavnější charakter je možno usuzovat až z dalších skutečností zjištěných, například z výpovědi obviněného, z výslechu svědků či ze situace na místě (charakter činnosti, množství již provedené práce apod.).“* Podobně v rozsudku ze dne 5. 12. 2012, čj. 3 Ads 65/2012-30, uvedl, že: *„... představa, že k prokázání relevantních skutečností o nelegální práci žalobce stačí výsledky kontrolních zjištění z jediného dne, není bez dalšího udržitelná. Nelze si totiž například plést odměnu za práci s obyčejnou lidskou slušností poskytnout občerstvení člověku za pomoc s nějakou prací. Stejně tak není možné žádost o nějakou pomoc zaměňovat za pokyny zaměstnavatele“.*

Ke vztahu podřízenosti zaměstnance vůči zaměstnavateli Nejvyšší správní soud rovněž uvedl, že rozhodující je zejména to, zda zaměstnanec sám vnímá své postavení jako podřízené a to je důvodem, proč respektuje pokyny zaměstnavatele. Pokud má správní orgán naplnění tohoto subjektivního znaku objektivně prokázat, musí zkoumat, zda je dána osobní závislost zaměstnance na zaměstnavateli a zejména co je její příčinou. V této souvislosti konstatoval, že „ *…i když poskytování odměny zaměstnanci není vymezeno v zákoně jako znak závislé práce, neznamená to, že by zcela ztratilo smysl tuto otázku v rámci postihování nelegální práce zkoumat. Neboť právě pobírání odměny představuje typickou skutečnost, která závislé postavení zaměstnance na zaměstnavateli věrohodně prokazuje. Podmínkou samozřejmě je, aby odměna tvořila (ne nutně jediný, ale ekonomicky významný) zdroj zaměstnancových příjmů*.“

Krajský soud tedy uzavírá, že v daném případě nelze na základě dosud provedeného dokazování učinit jednoznačný závěr, že M. H. a M.P. vykonávali pro společnost žalobce závislou práci, tedy že žalobce jim umožnil výkon nelegální práce ve smyslu ustanovení § 5 písm. c) bodu 1 zákona o zaměstnanosti.

Krajský soud v této souvislosti podotýká, že správní orgány se v dané věci nedostatečně zabývaly i materiálním znakem předmětného správního deliktu. Závěr, zda se v případě M. H. a M. P. jednalo o závislou práci nebo o nahodilou výpomoc, je podstatný pro hodnocení materiálního znaku správního deliktu, neboť (jak je uvedeno výše) nahodilá výpomoc podmínku společenské nebezpečnosti jednání nesplňuje. Kategorie správních deliktů je kategorií trestního práva v širším slova smyslu, tudíž se i pro správní delikty uplatní povinnost správního orgánu zkoumat nejen naplnění formálních znaků správního deliktu, ale také, zda jednání vykazuje daný stupeň společenské škodlivosti, tj. materiální stránku. Bez materiálního korektivu by mohlo docházet k případům, kdy by za delikt byli postihováni i ti, jejichž delikty by postrádaly znak společenské škodlivosti.

Shora uvedené důvody vedly krajský soud ke zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost a vrácení věci žalovanému v souladu s ustanovením § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. V dalším řízení bude žalovaný vázán právním názorem soudu v tomto rozsudku vysloveným (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 s. ř. s. Dle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci byl úspěšný žalobce, krajský soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení spočívajících v náhradě zaplaceného soudního poplatku ve výši celkem 3.000,- Kč a náhradě nákladů právní služby poskytnuté advokátem, jehož odměna vychází z vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Ten učinil ve věci tři úkony právní služby po 3.100,- Kč (převzetí a příprava zastoupení, sepis žalobního návrhu a účast při jednání před soudem), k tomu má nárok na úhradu paušální náhrady hotových výdajů po 300,- Kč (§ 9 odst. 3 písm. f/ a § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Krajský soud nepřiznal požadovanou náhradu za další úkon spočívající v doplnění správní žaloby, ve které žalobce uvedl důvody, proč má zato, že se nedopustil předmětného správního deliktu, když předtím v žalobě pouze odkázal na důvody uvedené v odvolání, a současně zopakoval, že uložená pokuta je nepřiměřená. Šlo tedy v zásadě pouze o doplnění toho, co mělo být obsahem podané žaloby. V souvislosti s účastí při jednání je dalším nákladem zastoupení náhrada za promeškaný čas dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu v rozsahu čtyř půlhodin po 100,- Kč a jízdné z Trutnova do Hradce Králové a zpět v částce 712,- Kč. Navýšení odměny zástupce žalobce jako plátce DPH činí 2.375,- Kč (§ 14 advokátního

tarifu). Krajský soud uložil vyčíslené náklady zaplatit k rukám zástupce žalobce, neboť jde o advokáta (§ 149 odst. 1 občanského soudního řádu za použití § 64 s. ř. s.).

P o u č e n í :

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Hradci Králové dne 12. března 2015

Mgr. Marie Kocourková, v.r.
předsedkyně senátu